Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

18 decembrie 2025 *

„Trimitere preliminară – Concurență – Articolul 102 TFUE – Abuz de poziție dominantă – Organism de gestiune colectivă a drepturilor de autor – Tarifarea redevențelor pentru acordarea unei licențe de punere la dispoziție a unor opere protejate de dreptul de autor – Unități hoteliere – Metodă de calcul – Neluarea în considerare a ratei de ocupare a camerelor – Prețuri inechitabile”

În cauza C-161/24,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Krajský soud v Brně (Curtea Regională din Brno, Republica Cehă), prin decizia din 29 februarie 2024, primită de Curte în aceeași zi, în procedura

OSA, z.s., fostă OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s.,

împotriva

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul C. Lycourgos, președinte de cameră, doamna O. Spineanu-Matei (raportoare) și domnii S. Rodin, N. Piçarra și N. Fenger, judecători,

avocat general: domnul M. Szpunar,

grefier: domnul I. Illéssy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 martie 2025,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru OSA, z.s., de V. Bernard, R. Neruda și L. Štiková Gachová, advokáti;

– pentru Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, de A. Drbal, H. Malíková și P. Mlsna;

– pentru guvernul spaniol, de M. Morales Puerta, în calitate de agent;

– pentru guvernul francez, de R. Bénard și T. Lechevallier, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: ceha.

– pentru Comisia Europeană, de E. Arsenidou, B. Ernst, M. Monfort și P. Němečková, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 5 iunie 2025,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 102 TFUE.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între OSA, z.s., fostă OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z.s., (denumită în continuare „OSA”), care este un organism de gestiune colectivă a drepturilor de autor (denumit în continuare „organismul de gestiune colectivă”) potrivit dreptului ceh, pe de o parte, și Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (Oficiul pentru Protecția Concurenței, Republica Cehă) (denumit în continuare „autoritatea cehă de concurență”), pe de altă parte, în legătură cu o decizie prin care această autoritate a sancționat OSA pentru o încălcare a articolului 102 TFUE.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii Europene

3 Articolul 102 TFUE prevede:

„Este incompatibilă cu piața internă și interzisă, în măsura în care poate afecta comerțul dintre statele membre, folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante deținute pe piața internă sau pe o parte semnificativă a acesteia.

Aceste practici abuzive pot consta în special în:

(a) impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile;

[…]”

4 Articolul 3 din Directiva 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO 2001, L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230), intitulat „Dreptul de comunicare publică a operelor și dreptul de a pune la dispoziția publicului alte obiecte protejate”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.”

Dreptul ceh

5 Articolul 23 din zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem au to rským a o změně některých zákonů (autorský zákon) [Legea nr. 121/2000 privind dreptul de autor, drepturile conexe și de modificare a anumitor legi (legea privind dreptul de autor)], în versiunea în vigoare până la 6 noiembrie 2014, garanta autorilor dreptul la o redevență în schimbul utilizării operelor lor puse la dispoziția persoanelor cazate în camere private prin intermediul televiziunii sau al radioului.

6 Articolul 11 din zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže (Legea nr. 143/2001 privind protecția concurenței) din 4 aprilie 2001, în versiunea aplicabilă litigiului principal, prevede:

„Abuzul de poziție dominantă în detrimentul concurenților sau al consumatorilor este interzis. Abuzul de poziție dominantă constă printre altele

a) în impunerea, în mod direct sau indirect, a unor condiții inechitabile în contractele încheiate cu alți operatori de pe piață, în special în impunerea unei prestații care, la momentul încheierii contractului, este vădit disproporționată în raport cu contraprestația furnizată,

[…]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

7 Din decizia de trimitere reiese că OSA este unul dintre cele șase organisme de gestiune colectivă din Republica Cehă și că deține o poziție dominantă pe piața relevantă.

8 Printr-o decizie din 18 decembrie 2019, autoritatea cehă de concurență a constatat că, în perioada cuprinsă între 19 mai 2008 și 6 noiembrie 2014, OSA aplicase unor prestatori de servicii de cazare turistică ce își desfășurau activitatea în Republica Cehă, pentru utilizarea unor opere protejate de dreptul de autor prin intermediul unor receptoare de televiziune și de radio, redevențe calculate fără a ține seama de rata de ocupare a unităților hoteliere în cauză, și aceasta fără o justificare obiectivă. Potrivit acestei decizii, OSA solicitase astfel plata unor redevențe pentru camerele neocupate în care nu ar fi avut loc nicio utilizare a unor asemenea opere.

9 Autoritatea cehă de concurență a apreciat că, prin această practică, OSA a impus condiții de tranzacționare inechitabile pe piața națională a acordării de licențe pentru utilizarea operelor protejate de dreptul de autor. Această autoritate a considerat că practica în discuție constituia un abuz de poziție dominantă interzis de articolul 102 TFUE și de dispozițiile corespunzătoare ale legislației cehe privind concurența. În consecință, ea a obligat OSA la plata unei amenzi în cuantum de 10 676 000 de coroane cehe (CZK) (aproximativ 429 000 de euro) și i-a interzis acesteia din urmă să recurgă la aceeași practică.

10 OSA a formulat o reclamație împotriva acestei decizii, pe care președintele autorității cehe de concurență a respins-o printr-o decizie din 23 noiembrie 2020.

11 OSA a sesizat Krajský soud v Brně (Curtea Regională din Brno, Republica Cehă), care este instanța de trimitere, cu o acțiune împotriva acestei din urmă decizii.

12 Potrivit acestei instanțe, părțile din litigiul principal nu contestă că OSA dispune, în Republica Cehă, de un „monopol *de facto*” în domeniul gestiunii colective a drepturilor de autor și că, în perioada cuprinsă între 19 mai 2008 și 6 noiembrie 2014, OSA a facturat unităților hoteliere redevențe în schimbul difuzării de opere protejate prin intermediul receptoarelor de televiziune și de radio instalate în camerele lor, indiferent dacă acestea sunt sau nu ocupate. În schimb, părțile au opinii divergente cu privire la interpretarea jurisprudenței Curții referitoare la noțiunea de „abuz de poziție dominantă” și la aplicarea acesteia în situația de fapt din litigiul principal.

13 Potrivit OSA, autoritatea cehă de concurență ar fi trebuit să examineze dacă practica sa tarifară putea fi considerată o practică de prețuri abuzivă în raport cu criteriile enunțate de Curte în Hotărârea din 14 februarie 1978, United Brands și United Brands Continentaal/Comisia (27/76, EU:C:1978:22), care ar fi fost aplicate în contextul special al organismelor de gestiune colectivă în Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība (C-177/16, EU:C:2017:689), și în Hotărârea din 25 noiembrie 2020, SABAM (C-372/19, denumită în continuare „Hotărârea SABAM”, EU:C:2020:959).

14 Instanța de trimitere apreciază însă că Curtea nu s-a pronunțat încă referitor la aspectul dacă neluarea în considerare, la calcularea redevențelor datorate în temeiul dreptului de autor, a ratei de ocupare a camerelor unităților hoteliere poate constitui un abuz de poziție dominantă, în sensul articolului 102 TFUE.

15 În primul rând, această instanță semnalează că îi va reveni sarcina de a examina argumentele OSA potrivit cărora litigiul nu poate fi soluționat prin aplicarea, pur și simplu, a principiilor stabilite în Hotărârea SABAM. OSA a susținut că această hotărâre privea plata unor redevențe datorate în temeiul dreptului de autor pentru opere care, deși puse la dispoziție, nu fuseseră utilizate în cadrul unui festival de muzică. Potrivit OSA, deși cerința de plată a redevențelor este nerezonabilă într-un astfel de context, cerința de plată a unei redevențe anuale rămâne rezonabilă pentru punerea la dispoziție a unor opere în camerele unei unități hoteliere, și aceasta indiferent de rata de ocupare a acestei unități, cu excepția camerelor rămase neocupate pe tot parcursul anului.

16 În al doilea rând, instanța de trimitere arată că jurisprudența Curții nu pare să fi stabilit criterii concrete care să permită să se stabilească dacă neluarea în considerare a ratei de ocupare a camerelor unei unități hoteliere la calcularea redevenței datorate în temeiul dreptului de autor trebuie apreciată, în raport cu articolul 102 TFUE, ca ținând de o practică de prețuri excesive, după cum afirmă OSA, sau de o practică ce impune „condiții de tranzacționare inechitabile”, în sensul acestei dispoziții, după cum susține autoritatea cehă de concurență.

17 În această a doua ipoteză, instanța de trimitere apreciază că ar mai rămâne să se stabilească criteriile care permit să se determine caracterul inechitabil al unei condiții de tranzacționare. În această privință, OSA consideră că este necesară îndeplinirea a trei criterii cumulative. *Primo*, această condiție ar trebui să nu fie legată de finalitatea contractului sau să nu fie necesară pentru a realiza efectul scontat al acestuia. *Secundo*, condiția menționată ar trebui să cauzeze un prejudiciu celeilalte părți la contract. *Tertio*, aceeași condiție nu ar trebui să nu fie nici adecvată, nici echitabilă. Autoritatea cehă de concurență obiectează în această privință susținând că nici Comisia Europeană, nici instanțele Uniunii nu au aplicat aceste criterii și că în speță era suficient să se verifice dacă condiția de tranzacționare impusă de OSA era justificată și proporțională.

18 De asemenea, potrivit instanței de trimitere, dacă ar trebui reținută prima ipoteză menționată la punctul 16 din prezenta hotărâre, ar mai fi necesar să se stabilească dacă practica tarifară a OSA poate fi considerată contrară articolului 102 TFUE în măsura în care impune prețuri excesive. Interpretarea Curții ar permite să se clarifice dacă și în ce mod criteriile rezultate din Hotărârea din 14 februarie 1978, United Brands și United Brands Continentaal/Comisia (27/76, EU:C:1978:22), pot fi aplicate în contextul cauzei cu care este sesizată instanța de trimitere.

19 În al treilea rând, această instanță apreciază că, pentru a verifica dacă sunt întrunite elementele constitutive ale încălcării prevăzute la articolul 102 TFUE, trebuie să se clarifice aspectul dacă autoritatea cehă de concurență era obligată să demonstreze că practica tarifară în cauză avusese un efect anticoncurențial sau dacă această autoritate se putea întemeia pe un simplu risc de denaturare a concurenței.

20 În al patrulea și ultimul rând, instanța de trimitere ridică problema dacă, pentru a constata existența unei încălcări a articolului 102 TFUE, este necesar să se demonstreze că practica tarifară a OSA a afectat în mod semnificativ comerțul dintre statele membre sau dacă este suficient să se arate că un astfel de efect putea fi avut în vedere în mod rezonabil.

21 În aceste condiții, Krajský soud v Brně (Curtea Regională din Brno) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Articolul 102 [al doilea paragraf] litera (a) din [TFUE] poate fi interpretat în sensul că reprezintă un abuz de poziție dominantă, în sensul acestui articol, comportamentul unui organism de gestiune colectivă care deține un monopol *de facto* într-un stat membru și care aplică față de operatorii unităților de cazare turistică prețuri care nu țin seama de ocuparea efectivă a fiecăreia dintre camerele respectivelor unități de cazare turistică în schimbul acordării unei licențe pentru punerea la dispoziție a unor opere de autor prin intermediul unor receptoare de televiziune și de radio instalate în camere destinate cazării private a clienților?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare preliminară, această practică trebuie apreciată din perspectiva (a) aplicării unor condiții de tranzacționare inechitabile sau (b) a aplicării unor prețuri excesive?
   a) În ipoteza în care norma relevantă este aplicarea unor condiții de tranzacționare inechitabile, ce criteriu specific trebuie utilizat pentru aprecierea acesteia?
   b) În ipoteza în care norma relevantă este aplicarea unor prețuri excesive, ce criteriu specific trebuie aplicat pentru aprecierea acesteia: criteriul «United Brands» sau o versiune modificată a acestuia?

3) Pentru a stabili existența unei încălcări a articolului 102 [al doilea paragraf] litera (a) [TFUE] în legătură cu practica menționată la prima întrebare, este necesar să se demonstreze efectele negative reale sau potențiale asupra concurenței (inclusiv impactul asupra bunăstării consumatorilor și efectele de exploatare ale practicii entității dominante)?

4) Pentru a stabili existența unei încălcări a articolului 102 [al doilea paragraf] litera (a) [TFUE] în legătură cu practica menționată la prima întrebare, este necesar să se demonstreze că această practică afectează în mod semnificativ comerțul dintre statele membre ale Uniunii sau este suficient să se presupună în mod rezonabil că un astfel de impact este posibil, fără a fi necesar să se examineze întinderea sa efectivă?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a doua întrebare

22 Prin intermediul primelor două întrebări, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că faptul că un organism de gestiune colectivă nu ia în considerare rata de ocupare a unităților hoteliere la calcularea redevențelor datorate în schimbul acordării acestor unități a unei licențe de punere la dispoziție a unor opere protejate de dreptul de autor reprezintă un abuz de poziție dominantă care constă într-o practică de prețuri sau în alte condiții de tranzacționare inechitabile.

23 Trebuie amintit mai întâi că, în temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, autorii dispun de un drept cu caracter preventiv care le permite să se interpună între eventualii utilizatori ai operei lor și comunicarea publică pe care acești utilizatori ar putea urmări să o efectueze, în scopul de a o interzice (Hotărârea din 20 iunie 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, punctul 17 și jurisprudența citată).

24 În ceea ce privește unitățile hoteliere, Curtea a precizat că punerea la dispoziție a unor aparate de radio sau de televiziune capabile să recepționeze semnale și astfel să difuzeze opere protejate în camerele acestor unități constituie o comunicare publică în sensul acestui articol 3 alineatul (1), care permite clienților să aibă acces la astfel de opere, fără să fie determinant dacă aceștia utilizează sau nu utilizează această posibilitate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punctul 43, precum și Hotărârea din 20 iunie 2024, GEMA, C-135/23, EU:C:2024:526, punctul 33 și jurisprudența citată).

25 În această privință, Curtea a considerat că, de obicei, clienții unei astfel de unități se succed rapid și că, în general, este vorba despre un număr de persoane destul de important, astfel încât acestea trebuie considerate ca alcătuind un public (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punctul 38).

26 Pe de altă parte, intervenția unei unități hoteliere care le oferă clienților săi accesul la operele radiodifuzate trebuie considerată că reprezintă o prestare de servicii suplimentară efectuată în scopul de a obține astfel un anumit beneficiu, oferirea acestui serviciu având influență asupra standardului hotelului și, prin urmare, asupra prețului camerelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 decembrie 2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, punctul 44).

27 În continuare, trebuie amintit că un organism de gestiune colectivă care dispune pe teritoriul unui stat membru de un monopol pentru gestionarea drepturilor de autor privind o categorie de opere protejate și care pune, în schimbul plății unor redevențe, aceste opere la dispoziția unor operatori economici pentru ca aceștia să le poată comunica public trebuie considerat drept o întreprindere care deține o poziție dominantă pe o parte semnificativă a pieței interne, în sensul articolului 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea SABAM, punctele 26 și 27, precum și jurisprudența citată). În speță, astfel cum s-a arătat la punctul 7 din prezenta hotărâre, nu se contestă că OSA deține o asemenea poziție dominantă.

28 În plus, trebuie arătat că, atunci când pretinsul caracter inechitabil al comportamentului unui astfel de organism de gestiune colectivă privește nivelul acestor redevențe, și anume prețul practicat ca atare, iar nu alte condiții ale respectivei puneri la dispoziție, această tarifare trebuie apreciată în lumina criteriilor referitoare la prețurile excesive.

29 Astfel, un asemenea comportament poate constitui un abuz interzis de articolul 102 TFUE dacă, atunci când stabilește nivelul acestor redevențe, respectivul organism practică un preț excesiv, fără un raport rezonabil cu valoarea economică a prestării sale de servicii. Acest caracter eventual excesiv al redevențelor trebuie apreciat în lumina tuturor împrejurărilor cauzei (a se vedea în acest sens Hotărârea SABAM, punctele 28 și 29, precum și jurisprudența citată).

30 În această privință, este necesar să se ia în considerare nu numai valoarea economică a serviciului de gestiune colectivă ca atare, ci și natura și amploarea utilizării acestor opere, precum și valoarea economică generată de această utilizare (a se vedea în acest sens Hotărârea SABAM, punctul 30).

31 Deși, astfel cum s-a amintit la punctul 24 din prezenta hotărâre, punerea la dispoziție de semnale și de aparate de radio sau de televiziune în camerele unei unități hoteliere constituie o comunicare publică, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, fără a fi relevant dacă acest public, compus din clienți prezenți în această unitate, alege să acceseze sau nu operele astfel puse la dispoziție, trebuie, în schimb, să se considere, în ceea ce privește articolul 102 TFUE, că numărul de persoane care compun publicul menționat este un element relevant pentru a aprecia, pe de o parte, care este amploarea utilizării potențiale a operelor protejate de drepturile de autor și, pe de altă parte, ce beneficiu, vizat la punctul 26 din prezenta hotărâre, poate obține unitatea hotelieră din licența pe care o achiziționează de la organismul de gestiune colectivă. Prin urmare, rata de ocupare a unităților hoteliere este o circumstanță de care trebuie să se țină seama pentru a evalua, cu ajutorul unui model statistic sau pe baza altor criterii, cu condiția ca acestea să fie obiective, stabile, ușor accesibile și controlabile, amploarea utilizării operelor și valoarea economică pe care o reprezintă utilizarea lor și, astfel, pentru a stabili dacă redevențele solicitate pentru acordarea licențelor care permit comunicarea publică a operelor sunt „inechitabile”, în sensul articolului 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE.

32 În această privință, nimic nu permite să se considere că este lipsită de relevanță, în situații care implică unități hoteliere, jurisprudența, amintită și precizată de Curte la punctele 30 și 41 din Hotărârea SABAM, potrivit căreia contraprestația datorată pentru comunicarea publică a unor opere protejate, pe care o reprezintă redevența stabilită de organismul de gestiune colectivă, trebuie analizată în raport cu natura și cu amploarea utilizării acestor opere, precum și cu valoarea utilizării operelor menționate în schimburile economice, care depinde în special de numărul real de persoane care beneficiază de aceleași opere.

33 Astfel, nu se poate admite, în principiu, ca un organism de gestiune colectivă să solicite de la unitățile hoteliere redevențe care nu iau în considerare faptul că o parte semnificativă a camerelor acestora este inaccesibilă clienților, ca urmare, cu titlu de exemplu, a unei reduceri sezoniere a activității sale, a unei închideri parțiale pentru renovare sau a unei situații excepționale precum o criză sanitară.

34 Într-un mod mai general, redevența aplicată de acest organism, deși se poate baza pe tarife forfetare, ar trebui să țină seama cel puțin de o estimare a cantității de opere protejate de dreptul de autor care a fost efectiv utilizată (a se vedea în acest sens Hotărârea SABAM, punctul 50).

35 Ținând seama de toate împrejurările speței, inclusiv de disponibilitatea și de fiabilitatea datelor referitoare la rata de ocupare a unităților hoteliere, precum și de soluțiile tehnologice existente (a se vedea în acest sens Hotărârea SABAM, punctul 55), revine instanței de trimitere sarcina de a aprecia dacă era posibil ca OSA să țină seama la elaborarea redevențelor de rata de ocupare

previzibilă a unităților hoteliere, fără ca acest aspect să determine o creștere disproporționată a costurilor suportate de aceasta în scopul gestionării contractelor încheiate cu utilizatorii operelor protejate și al supravegherii utilizării operelor protejate de dreptul de autor.

36 Prin urmare, nu se poate exclude că metoda de calcul al redevențelor aplicată de OSA, fără luarea în considerare a ratei de ocupare a unităților hoteliere, trebuie calificată drept „abuzivă”, în sensul articolului 102 TFUE. Astfel, în ipoteza în care o metodă de calcul al redevențelor care ține seama de această rată de ocupare ar putea fi utilizată cu un cost rezonabil și ar implica o reducere substanțială a cuantumului redevențelor, utilizarea metodei actuale de calcul al acestora ar putea fi considerată ca determinând prețuri inechitabile, în sensul celui de al doilea paragraf litera (a) al articolului 102 TFUE.

37 Concluzia anterioară nu aduce atingere obligației instanței de trimitere de a ține seama de orice alt element care este de asemenea relevant pentru a aprecia dacă nivelul redevențelor este sau nu echitabil. Astfel de elemente sunt susceptibile să coroboreze sau să infirme indiciul unui abuz de poziție dominantă care poate, dacă este cazul, să decurgă din neluarea în considerare a ratei de ocupare a unităților hoteliere.

38 Astfel, dintr-o jurisprudență consacrată rezultă că, atunci când un organism de gestiune colectivă stabilește un nivel al redevențelor semnificativ mai ridicat decât cele practicate în alte state membre, în măsura în care comparația nivelurilor tarifelor a fost efectuată pe o bază omogenă, această diferență trebuie considerată drept indiciul unui abuz de poziție dominantă. În această privință, este adecvat să se compare tarifele acestuia cu cele aplicabile în statele vecine, precum și cu cele aplicabile în alte state membre, corectate cu indicele care reflectă paritatea puterii de cumpărare, cu condiția ca statele de referință să fi fost selecționate potrivit unor criterii obiective, corespunzătoare și verificabile, iar baza comparațiilor efectuate să fie omogenă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctele 38 și 51).

39 În sfârșit, în ceea ce privește problema dacă, astfel cum susține OSA, aprecierea caracterului eventual excesiv al prețurilor practicate de un organism de gestiune colectivă impune să se verifice dacă există o disproporție excesivă între costurile efectiv suportate de acest organism și prețurile practicate, este suficient să se arate că, în conformitate cu jurisprudența Curții, recurgerea la această comparație între prețuri și costuri nu este obligatorie în cadrul acestei aprecieri, alte metode permițând să se stabilească dacă prețurile practicate sunt excesive (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctele 36 și 37, și Hotărârea SABAM, punctul 31).

40 În consecință, trebuie să se răspundă la primele două întrebări că articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că faptul că un organism de gestiune colectivă nu ia în considerare rata de ocupare a unităților hoteliere la calcularea redevențelor datorate în schimbul acordării acestor unități a unei licențe de punere la dispoziție a unor opere protejate de dreptul de autor poate, în funcție de toate împrejurările relevante, să contribuie la constatarea unui abuz de poziție dominantă care constă în aplicarea unor prețuri inechitabile, cu condiția de a verifica dacă nivelul acestor redevențe este excesiv în raport cu natura și cu amploarea utilizării operelor, precum și cu valoarea economică generată de această utilizare.

Cu privire la a treia întrebare

41 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că constatarea unei exploatări abuzive a unei poziții dominante impune ca o autoritate de concurență să stabilească faptul că practica vizată produce un efect real asupra concurenței, în special asupra bunăstării consumatorilor.

42 Dintr-o jurisprudență constantă rezultă că articolul 102 TFUE urmărește să sancționeze nu numai practicile care pot cauza un prejudiciu direct consumatorilor, ci și pe cele care le cauzează indirect un prejudiciu prin faptul că aduc atingere unei structuri de concurență efectivă (Hotărârea din 12 mai 2022, Servizio Elettrico Nazionale ș.a., C-377/20, EU:C:2022:379, punctul 44, precum și jurisprudența citată).

43 Prin urmare, o autoritate de concurență îndeplinește sarcina probei care îi revine dacă demonstrează că o practică a unei întreprinderi în poziție dominantă este de natură să aducă atingere, recurgând la alte resurse sau mijloace decât cele care guvernează o competiție normală, unei structuri de concurență efectivă, fără să fie necesar ca această autoritate să demonstreze că practica menționată are, în plus, capacitatea de a cauza un prejudiciu direct consumatorilor. Întreprinderea dominantă în cauză poate ieși totuși de sub incidența interdicției prevăzute la articolul 102 TFUE demonstrând că atingerea adusă unei structuri de concurență efectivă care poate rezulta din practica în cauză este contrabalansată sau chiar depășită de efecte pozitive pentru consumatori (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 mai 2022, Servizio Elettrico Nazionale ș.a., C-377/20, EU:C:2022:379, punctul 47, precum și Hotărârea din 21 decembrie 2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, punctul 202).

44 Prin urmare, trebuie să se răspundă la a treia întrebare că articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că constatarea unei exploatări abuzive a unei poziții dominante este suficient de susținută atunci când se stabilește că practica vizată poate aduce atingere unei structuri de concurență efectivă, fără a fi necesar să se demonstreze că această practică are, în plus, capacitatea de a cauza un prejudiciu direct consumatorilor.

Cu privire la a patra întrebare

45 Prin intermediul celei de a patra întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că o autoritate de concurență este obligată să demonstreze că o practică abuzivă afectează în mod semnificativ comerțul dintre statele membre.

46 În această privință, rezultă dintr-o jurisprudență consacrată a Curții că interpretarea și aplicarea condiției referitoare la efectele asupra comerțului dintre statele membre, prevăzută la articolele 101 și 102 TFUE, trebuie să aibă ca punct de pornire finalitatea acestei condiții, care este aceea de a determina, în materia reglementării concurenței, domeniul dreptului Uniunii în raport cu cel al statelor membre. Astfel, aparțin domeniului dreptului Uniunii orice înțelegere și orice practică susceptibile să afecteze libertatea comerțului dintre statele membre într-un sens care ar putea aduce atingere realizării obiectivelor pieței unice dintre statele membre, în special prin împărțirea piețelor naționale sau prin modificarea structurii concurenței în cadrul pieței comune (Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctul 26 și jurisprudența citată).

47 Pentru a fi susceptibilă să afecteze comerțul dintre statele membre, o decizie, un acord sau o practică trebuie, pe baza unui ansamblu de elemente obiective de fapt și de drept, să permită să se prevadă, cu un grad de probabilitate suficient, că poate exercita o influență directă sau indirectă, reală sau potențială asupra fluxului schimburilor comerciale dintre statele membre, iar aceasta într-un asemenea mod încât să creeze temerea că poate constitui un obstacol în calea realizării unei piețe unice între statele membre. În plus, este necesar ca această influență să nu fie nesemnificativă (Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctul 27 și jurisprudența citată).

48 Curtea a recunoscut deja că tarifele practicate de un organism de gestiune colectivă care deține un monopol sunt susceptibile să producă un efect asupra comerțului transfrontalier, așa încât articolul 102 TFUE este aplicabil într-o asemenea situație. Astfel, comerțul dintre statele membre poate fi afectat prin practicile tarifare ale unui organism de gestiune colectivă care deține un monopol în statul său membru și care gestionează acolo, în afara drepturilor unor titulari resortisanți ai acestui stat, și drepturile unor titulari străini (Hotărârea din 14 septembrie 2017, Autortiesību un komunicēšanās konsultāciju aģentūra – Latvijas Autoru apvienība, C-177/16, EU:C:2017:689, punctele 28 și 29).

49 În consecință, trebuie să se răspundă la a patra întrebare că articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că o autoritate de concurență este obligată să demonstreze că o practică abuzivă poate afecta în mod semnificativ comerțul dintre statele membre. Atunci când o practică tarifară a unui organism de gestiune colectivă este calificată drept abuzivă, este suficient, pentru a demonstra că comerțul dintre statele membre poate fi afectat în mod semnificativ de această practică abuzivă, să se stabilească faptul că respectivul organism de gestiune colectivă gestionează nu numai drepturile titularilor resortisanți ai statului membru în care acesta deține un monopol, ci și pe cele ale unor titulari din alte state membre.

Cu privire la cheltuielile de judecată

50 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) Articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că faptul că un organism de gestiune colectivă a drepturilor de autor nu ia în considerare rata de ocupare a unităților hoteliere la calcularea redevențelor datorate în schimbul acordării acestor unități a unei licențe de punere la dispoziție a unor opere protejate de dreptul de autor poate, în funcție de toate împrejurările relevante, să contribuie la constatarea unui abuz de poziție dominantă care constă în aplicarea unor prețuri inechitabile, cu condiția de a verifica dacă nivelul acestor redevențe este excesiv în raport cu natura și cu amploarea utilizării operelor, precum și cu valoarea economică generată de această utilizare.

2) **Articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că constatarea unei exploatări abuzive a unei poziții dominante este suficient de susținută atunci când se stabilește că practica vizată poate aduce atingere unei structuri de concurență efectivă, fără a fi necesar să se demonstreze că această practică are, în plus, capacitatea de a cauza un prejudiciu direct consumatorilor.**

3) **Articolul 102 al doilea paragraf litera (a) TFUE trebuie interpretat în sensul că o autoritate de concurență este obligată să demonstreze că o practică abuzivă poate afecta în mod semnificativ comerțul dintre statele membre. Atunci când o practică tarifară a unui organism de gestiune colectivă a drepturilor de autor este calificată drept abuzivă, este suficient, pentru a demonstra că comerțul dintre statele membre poate fi afectat în mod semnificativ de această practică abuzivă, să se stabilească faptul că respectivul organism de gestiune colectivă a drepturilor de autor gestionează nu numai drepturile titularilor resortisanți ai statului membru în care acesta deține un monopol, ci și pe cele ale unor titulari din alte state membre.**

Semnături